

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. אין לה כתובה ... הא תהא קלה בעיניו להוציאה.....1
- ב. אין לה פירות ולא מזונות ולא בלאות תנאי כתובה ככתובה דמי1
- ג. אין תורמין מן הטמא על המהור ואם תרם בשונג תרומתו תרומה במזיד לא עשה ולא כלום2
- ד. התורם קישות ונמצאת מרה אבטיח ונמצאת סרוה תרומה ויחזור ויתרום.....2
- ה. התורם משאין נקוב על נקוב תרומה ויחזור ויתרום.....3
- ו. מן הנקוב על שאין נקוב תרומתו תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשר ממקום אחר4
- ז. מניין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה.....5
- ח. הולד ממזר מזה ומזה ... משני ממזר ... מראשון ... אסור בממזרת5
- ט. מאימתי אדם יורש את אשתו קמנה ... ומדרבנן ירית לה בעל.....6
- י. הפקר ב"ד היה הפקר.....6
- יא. איזהו מת מצוה כל שאין לו קוברין קורא ואחרים עונין אותו אין זה מת מצוה.....8

דף פט.

א. אין לה כתובה ... הא תהא קלה בעיניו להוציאה

כבר התבאר בדרף פז. שהחמירו עוד על מי שהעידו לה שמת בעלה ובסוף בא בעלה, שתהא כעוברת על דת¹ ולא תהא לה כתובה משניהם אפילו אם עבר והחזירה הראשון אחר גירושי שני או שהחזירה שני אחר גירושי ראשון².

ב. אין לה פירות ולא מזונות ולא בלאות תנאי כתובה ככתובה דמי

¹ שו"ע אבהע"ז יז נו

² ח"מ שם קיא וב"ש קסב

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

התבאר עוד שם שהפירות שאכלו שניהם מנכסי מלוג שלה אף על פי שאינם חייבים בפרקונה אינם צריכין לשלם אותם לה שקנסוה רבנן. ודוקא מה שאכל השני קודם שבא הראשון, אבל מה שאכל השני אחר שבא הראשון צריך להחזיר דידע דשלא כדין אכל, אבל הראשון אוכל והולך פירות עד עת הגירושין³.

ואין לה מזונות אפילו מה שלותה ואכלה תחתיו ואינו צריך לשלם לא הוא ולא יורשיו, דכיון שאין לה כתובה אין לה תנאי כתובה.

ואינו חייב לשלם לה פחת הבלאי מנכסי צאן ברזל שלה⁴. והוא שבלו לגמרי, אבל מה שיש מהם בעין נוטלתן, שאם היא זינתה בלאותיה לא זינו.

אם נטלה מזה או מזה כתובה או פירות תחזיר, ודוקא שנטלה מהשני אחר שבא הראשון דשלא כדין נטלה, אבל אם נטלה ממנו קודם שבא הראשון אינה צריכה להחזיר, שבשעה שנטלה כדין נטלה.

והכלל הוא כל מה ששייך לה אפילו לקחה בפני עדים אין מוציאין ממנה. וכל שהפסידה אין מועיל תפיסה אפי' שלא בעדים⁵.

ג. אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם בשוגג תרומתו

תרומה במזיד לא עשה ולא כלום

על אף שמעיקר הדין אין תורמין מן הטמא על הטהור⁶, ואיסורו מן התורה, שהרי זה מן הרע על היפה, מכל מקום בזמננו⁷ מותר להפריש אף לכתחלה מן הטמא על הטהור וכגון שלא הוכשר, כיון שבין כה אין הכהנים אוכלים התרומה, ואין זה מן הרע⁸ על היפה.

ד. התורם קישות ונמצאת מרה אבטיח ונמצאת סרוח תרומה

ויחזור ויתרום

³ ח"מ שם קיב אולם בב"ש קסג לשונו "אין מוציאין מה שאכל" משמע דיבעד, וצ"ע

⁴ שבסתם אשה חייב לשלם שהרי התחייב בכתובה לשלם כשומתם בעת הנישואין וכאן קנסוה.

⁵ באר היטב שם קסד

⁶ רמב"ם הלכות תרומות פרק ה הלכה ה

⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד שלא נב

⁸ דכל מה שתורם הוי מהרע. ביאור הגר"א שם צה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

הרוצה לתרום מחבית⁹ של יין על היין ונמצא שהוא חומץ אם יודע שהיתה חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה, ואם אחר שתרמה החמיצה הרי זו תרומה, ואם ספק תרומה ויחזור ויתרום, מספק בלי ברכה. וכשמפריש את השניה יכוין לפטור גם את החומץ הראשון, אם עדיין לא נאכלה שמא הוא טבל¹⁰.

וכן התורם קישות כלומר מלפפון¹¹ ונמצא שהוא מר. וזה ספק אם נחשב אוכל או לא¹², לפי שאין ראוי לאכילה אלא ע"י הדחק¹³ ונחשב ספק אוכל, ולכן הוא תרומה ויחזור ויתרום קישות אחרת מתוקה כמשקלה. ואין נ"מ אם תרם בשוגג או במזיד¹⁴.

וכן באבטיח שנמצא סרוח¹⁵ ונפסל מאכילת אדם, וספק¹⁶ אם נתקלקל לפני שתרם ואז אינה תרומה כלל, או נתקלקל אחר שתרם. וכן בשאר הפירות שנתקלקלו ונפסלו מאכילה, וספק אם נתקלקלו לפני שתרם או אחר שתרם, ואפי' בפירות שתרומתן מה"ת או שנמצאו נקורין, ואסור לאכלם שמא ניקרו נחש והוי סכנה וספק אם קודם שתרם או לאחר מכן. תרומתו תרומה מספק ויחזור ויתרום.

וכן הדין בתרם חבית של יין ונמצאת מגולה שאסור לשתותה¹⁷, תרומתו תרומה מספק ואסורה לזרים¹⁸ וכן בכל הנ"ל. ויחזור ויתרום שנייה, ואין אחת משתייהן מדמעת בפני עצמה, והאוכל אחת משתייהן אינו חייב חומש.

ובכל הנזכר¹⁹ לא יהנה הבכהן מהתרומה הראשונה שהופרשה עד שיפריש ממנו תרומות ומעשרות שמא נפסל או החמיץ קודם ולא חלה תרומה כלל עליו והנו טבל גמור.

ה. התורם משאין נקוב על נקוב תרומה ויחזור ויתרום

⁹ רמב"ם שם הלכה כב

¹⁰ מרכה"מ שם

¹¹ תפא"י במשניות תרומות ג א

¹² דרך אמונה שם רכט

¹³ ואף על גב דעיקר המרירות בצד הפנימי שבו מ"מ גם צד החיצון אין נאכל אלא ע"י הדחק. שם

¹⁴ ולא אמרי' דבשוגג הוי טעות דהואיל ומין א' הוא לא מקרי טעות. שם

¹⁵ חזו"א דמאי סי' ט"ו סק"א ועי' בדרך אמונה בה"ל שם בהכ"ג שצידד שנראה דרבנו ס"ל כהרא"ש דגם

אבטיח סרוח ראוי לאכילה קצת ע"י הדחק ועשו אותו כספק אוכל ועי' בפ"י רבנו נתן שפי' סרוח שיש בו ריח

רע

¹⁶ כך ביאר בבס"מ

¹⁷ מספק סכנה שמא שתה מהן נחש וכאן ה"י ספק אם נתגלה קודם שתרם או אחר שתרם.

¹⁸ ש"ך יו"ד סי' של"א סקצ"ו ואף על גב דתרומה שנפסלה מאוכל אדם פקעה קדושתה מ"מ אפשר דאין לזר

ליהנות ממנה בשעת שרפתה. חזו"א דמאי סי' ט"ו סק"א

¹⁹ משנה ראשונה ותפא"י במשנה שם ודרך אמונה שם רמ

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

הפריש תרומות ומעשרות²⁰ מפירות הגדלין בארץ על הגדלין בעציץ נקוב, או מפירות עציץ נקוב על הגדלין בארץ²¹. תרומתו תרומה ואף לכתחילה יכול לעשות כן²², תרם משאינו נקוב על הנקוב הרי זה תורם מן הפטור²³ על החיוב תרומתו תרומה שמדרבנן חייב, באינו נקוב ויש עליה שם תרומה ואסורה לזרים ונותנה לכהן²⁴, ויחזור ויתרום מן הנקוב, שהרי לא פטר את הנקוב.

דף פט:

ו. מן הנקוב על שאין נקוב תרומתו תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשר ממקום אחר

הפריש תרומות ומעשרות²⁵ מן עציץ נקוב על שאינו נקוב הרי זה תורם מן החיוב על הפטור, ואפי' בזה"ז שתרומה בלא"ה מדרבנן, ואם כן הרי מפריש מדרבנן על דרבנן מכל מקום אינו נקוב חשוב פטור לגבי נקוב, תרומתו תרומה ופוטרת את האיניו נקוב²⁶, ואסורה לזרים וחייב ליתנה לכהן ויכול ליתנה לכהן בטבלה והכהן יתקנה, ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות ממקום אחר. כי מדאורייתא אינה תרומה כלל כי עשאה על הפטור, ונשארה טבל ולכן לא יאכלנה הכהן עד שיפריש ממנה תרומה ומעשרות ממקום אחר.

²⁰ רמב"ם שם הלכה מז חז"א שביעית סי' ח' סקכ"א

²¹ וכ"ש מעציץ נקוב על הנקוב וכן משאינו נקוב על שאינו נקוב

²² רא"ש ורע"ב פ"ה דדמאי מ"י ובירו' ספ"ה דדמאי אמר דעציץ הוא ספק ופי' מהר"א פולדא עציץ נקוב ומשנתינו בחו"ל אבל שאר המפרשים פי' עציץ שא"נ וגם להר"א פולדא לא קי"ל כן דהתנן התולש בשבת מעציץ נקוב חייב ובמנחות פ"ד ב' דמעציץ נקוב מביא וקורא וביכורים ל"ש בחו"ל ועי' בר"י בן מ"צ שהי' לו גי' אחרת בירו'. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק שכה.

²³ ששאינו נקוב אינו אלא חיוב דרבנן.

²⁴ דרך אמונה שם קנט

²⁵ רמב"ם שם,

²⁶ תו' יבמות פ"ט ב' דלא כריב"ן [ומאירי בקדושין מ"ו ב' מסתפק בזה] וכ"כ רבנו גרשום במנחות ע' א' וכ"כ רש"י ביבמות פ"ט ב' ותו' בקדושין מ"ו ב' ותו' רי"ד שם שהאינו נקוב תוקן [וכן הסכים בהגהות רעק"א כאן בהי"ז ע"ש] אבל בשיטה לא נודע למי ובתו' הרא"ש בקדושין ובמאירי ביבמות הביאו ב' דעות בזה ובמאירי קדושין סתם שצריך לתקן את האיניו נקוב. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק שלד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אבל לא יפריש מיניה וביה, כלומר ממנו בעצמו²⁷ שמא יאמרו שאין עליה קדושת תרומה ובדיעבד מהני גם אם הפריש מיניה וביה. וי"א²⁸ שיכול להפריש גם מיניה וביה²⁹

ז. מניין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה

אין תורמין³⁰ אלא מן היפה שנאמר (במדבר יח פסוק לב) בְּהִרְמִיכֶם אֶת חֶלְבֹוֹ מִמֶּנּוּ וּבִזְמִנֵּנוּ בַתְּרוּמָה, תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר, וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, שֶׁהוֹלְכִים לְאִיבֹוד או חילול מפני הטומאה, אין להקפיד בכך. אולם במעשר הניתן ללוי ולעני, יש להקפיד.

כל שהוא³¹ כלאים בחבירו לא יפריש תרומות ומעשרות מזה על זה אפילו מן היפה על הרע, כיצד היו לו חמשים סאה חיטין, וחמשים סאה שעורים בבית אחד והפריש על הכל שני סאין חיטין אינן תרומה, וכל שאינו כלאים בחבירו מפריש תרומות ומעשרות אפילו לכתחילה³² מן היפה על הרע, או מיפה על יפה ורע על רע, אבל לא מן הרע על היפה והעושה כן עובר באיסור דאורייתא, ואעפ"כ אם עישר כך ואפי' עשה כן במזיד אין קונסים אותו לחזור ולעשר³³, ואפי' הי' שוגג שטעה³⁴ א"צ לחזור לעשר שניה דכיון שהוא אותו המין שנתכוון לא מקרי טעות, וי"א³⁵ שבשוגג הרי זה מעשר ויחזור ויעשר, ואם גילה דעתו שאין מתכוין אלא ליפה ונדמן לו רעה אין מעשרו מעשר כלל כלל.

ח. הולד ממזר מזה ומזה ... משני ממזר ... מראשון ... אסור בממזרת

האשה שהלך בעלה למדינה אחרת ובאו ואמרו לה מת בעלך ונשאת לשני, אפילו על סמך עדים, ואח"כ בא בעלה, והולידה מהשני הולד ממזר מן

²⁷ תוס' ותו"י ותו' הרא"ש בסוגייתינו

²⁸ רש"י בקדושין מ"ו: ושיטה לא נודע למי ומאירי שם וכן במאירי יבמות כתבו דה"ה מיני' ובי' וכ"נ בפ"י הר"י בן מ"צ וכ"כ הריטב"א ביבמות פ"ט א' ובתוס' הרא"ש ותו' סוף ותו' הר"ש בקדושין שם הביאו ב' דעות בזה.

²⁹ ובחזו"א דמאי סי' י"ב סקב"א ובקו' ה' תרו"מ ממרן סי' ג' אות י"א י"ב פסק בדעה ראשונה

³⁰ רמב"ם שם הלכה א

³¹ רמב"ם שם הלכה ג

³² שנו"א

³³ תוס' בסוגייתנו

³⁴ תוס' הרא"ש קדושין מ"ו ב' ותוס' סוף ותו' רבנו שמואל שם וכן משמע לשון הר"ש בפ"ב דתרומות מ"ב שכ' דלא מפלגינן בין שונג למזיד משמע דדינן שוה

³⁵ שיטה לא נודע למי קדושין מ"ו ב' [ושם לא חילק בין שונג למזיד] ומאירי שם ומעמם דס"ל דבכל מן הרעה על היפה הוא קרוב למזיד דמיבעי ל' למטעמי' תחלה כמ"ש ביבמות פ"ט א' והרא"ש ס"ל דלא אמרו זה אלא בקישות מרה ואבטיח סרוח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

התורה, ומותר בממזרת³⁶, אם התעברה ממנו קודם שגירשה הראשון. אבל אם לא הולידו ולא נתעברה עד לאחר שמת ראשון או גירשה, אין הולד מן השני ממזר מן התורה אלא מדרבנן קנסוה לעשות סייג לתורה³⁷. וגזרו שיהא אסור בבת ישראל כאילו הוא ממזר, ואסור גם כן בממזרת אפילו מן התורה, שהרי הוא אינו ממזר מן התורה.

ואם בא עליה הראשון קודם³⁸ שגירשה השני³⁹ והולידה ממנו, הולד שיוליד ממנה הוא ממזר מדבריהם, משום קנס שקנסוה חז"ל לאשה כדי שתבדוק היטב לפני שנשאת לשני, ואסור בממזרת גמורה ובישראלית, ומותר בממזרת מדרבנן כמוהו. וי"א⁴⁰ שגם אם בא עליה אחר שגירשה השני הרי הוא ממזר מדבריהם⁴¹.

ט. מאימתי אדם יורש את אשתו קטנה ... ומדרבנן ירית לה בעל

הבעל⁴² יורש את כל נכסי אשתו והוא קודם לכל בירושתה, ואף על פי שהיא קטנה

י. הפקר ב"ד היה הפקר

הפקר בית דין, הפקר, שיש כח בידם להפקיר ממון שיש לו בעלים⁴³. ואף על פי שאין כח ביד בית דין לעקור דבר מן התורה בקום ועשה, כל דבר שבממון אין זו עקירה, שהפקר ב"ד הפקר. ודבר זה נלמד מן הכתובים,

³⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ד מז

³⁷ ועיין בח"מ שם יז הביא שבתשובות הרלב"ח סי' מ"ב כתב שדעת הרמב"ם שאפילו בביאת השני אחר שגירשה הראשון לא הוי ממזר מדרבנן הפך דעת ר"י.

³⁸ אבל אחר גירושי השני דבטלה מעשיה לא קנסוה אותה. ב"ש שם כז

³⁹ הא לאחר שגירשה השני נתעברה מן הראשון לא הוי ממזר לדעת הרמב"ם דאפילו מחזיר גרושתו לא הוי ממזר דאינה רק חייבי לאוין מכ"ש גרושה מאיש אחר אבל אם בא עליה השני אחר שגירשה הראשון אפ"ה הוי ממזר מדרבנן כ"כ הטור לקמן סוף סי' י"ז. ח"מ שם יז ומובא בח"מ אבהע"ז יז, קיט קב

⁴⁰ שימת התוספות והרא"ש בח"מ שם

⁴¹ אבל אשה שבמזיד נשאת לאיש אחר או זנתה עמו וגירשה הראשון וילדה מב' אותו הולד כשר ואינו אפילו ממזר מדרבנן באר היטב שם קסז מה רלנ"ח סימן מ"ב הר"א ששון סימן קנ"ו. ועיין כנסת הגדולה כאן. ובסימן ק"ג

⁴² רמב"ם הלכות נחלות פרק א הלכה ח

⁴³ רמ"א חו"מ ב א

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

שנאמר (עזרא י פסוק ח) וְכֹל אֲשֶׁר לֹא יָבֹא לְשִׁלְשֵׁת הַיָּמִים פְּעֻצַת הַשָּׂרִים וְהַזְקָנִים יִתְרָם כָּל רְכוּשׁוֹ וְהוּא יִפְדֹּל מִקְהַל הַגּוֹלָה.

כח זה שביד בי"ד להפקיר ממונן של אדם הוא מן התורה⁴⁴. יש שהגדירו כחו של הפקר בי"ד שהוא בתורת שררה וממשלה, ולא בתורת בי"ד⁴⁵, אלא כמו דינא דמלכותא דינא, שכן כתוב באותו פסוק של עזרא "השרים והזקנים", שהוא ענין שררה.

תקנות שתיקנו חכמים בדיני ממונות שלא כדין תורה, כחן יפה מפני שהפקר בי"ד הפקר, ואף על פי שלא בדיני ממונות אין כח בי"ד לעקור דבר מן התורה אלא בהוראת שעה בלבד, בממונות יכולים לתקן תקנות בכח הפקר בי"ד לעולם⁴⁶.

הפקר בי"ד יש מהראשונים⁴⁷ סוברים שכחו להפקיע ממונן מזה ולזכותו לשני, אף קודם שבא לידו של שני. ויש חולקים⁴⁸ וסוברים שכל מקום שאמרו הפקר בי"ד הפקר היינו שבעל הנכסים איבד את זכותו על ידי הפקר בי"ד, ונעשה כדבר שאינו שלו, ויש רשות לחברו להחזיק בו ברשות בי"ד, אבל עדיין אינו זוכה בו עד שיחזיק⁴⁹, וכן כתבו כמה מהאחרונים⁵⁰.

יש מהאחרונים סוברים שמחלוקת זו, אם בי"ד יכולים להקנות מכח הפקר בי"ד ממונן של זה לחברו, תלויה במחלוקת אחרת, אם קנין שהוא מדרבנן מועיל לדברים שהם מן התורה, כגון

⁴⁴ שו"ת הרשב"א סי' תשעה וסי' אלף רו ובמיוחסות סי' רנו, והובאה במהרי"ק שורש פא ובב"י חו"מ סי' סז מחודש ב; נמוקי יבמות פ"י ומנין מדאורייתא כו'; לבוש חו"מ סי' סז וסי' לר' אלעזר. ועיי' מש"ב עליו בהנהגות הר"ב רנשבורג גיטין לו ב. ועיי' הת"ס או"ח סו"ס קיז שכ' שהוא מה"ת ובאהע"ז ח"א סי' קח ד"ה היות כ' שהוא מדרבנן בעלמא ואסמכוהו אקרא. ועיי' נתה"מ סי' רלה ס"ק יג.

⁴⁵ שו"ת דבר אברהם ח"א סי' א, ע"פ רבנו יונה בשמ"ק ב"ב נד ב ונה א שדינא דמלכותא הוא כהפקר בי"ד.

⁴⁶ אנציקלופדיה תלמודית הערות כרך י, הפקר בית דין, טור צו הערה 16

נמוקי ורישב"א בסוגייתנו.

⁴⁷ רשב"א גיטין לו ב, וכ"מ מרש"י גיטין כ א ד"ה אקנויי ורשב"ם ב"ב קלא א ד"ה אלא תנאי, וכ"מ בר"ן גיטין עה ושמ"ק ב"מ י א בשם הר"פ בד' אמות, וכ"כ הריב"ש סי' שצט ובשו"ת דברי אמת קונטרס ט סי' ו. ועיי' שו"ת רעק"א סי' רכב אות כא.

⁴⁸ שמ"ק ב"ב ק א ד"ה ור' אליעזר בשם עליות דר"י, וכ"כ שם נד ב ונה א ד"ה עלה בידינו בשם עליות בענין דין המלך שהוא כהפקר בי"ד כו'.

⁴⁹ ועיי' יש"ש יבמות פ"י סי' יט; קרבן נתנאל גיטין פ"ד סי' יג. שעיקר הדבר, אם כהפקר בי"ד נקנה הדבר לשני, תלוי במחלוקת האמוראים במקור הלימוד של הפקר בי"ד הפקר, שלר' יצחק, שלמדים מהכתוב של יחרם כל רכושו, אין אנו יודעים אלא שיש כח ביד בי"ד להפקיר ולהחרים רכושו בעלים, אבל לא להקנות לשני, אבל לר' אלעזר, שלמדים מאלה הנחלות, שכשם שאבות מנחילים כך ראשים מנחילים, יש להם כח אף להקנות לאחרים אפילו קודם שבא לידם, כמו ירושה. ועיי' באר יצחק אהע"ז סי' י ענף א ועיי' יצחק או"ח סי' כב אות ג ונחל יצחק סי' ב וקהלת יעקב תוספת דרבנן אות קע, ועיי' בארוכה בשדי חמד כללים מע' ה אות גמ.

⁵⁰ גט פשוט סי' קב ס"ק ה; מחנה אפרים קנין משיכה סי' ב, ועיי'ש קנין מעות סי' יא; מקור חיים סי' תמח ס"ק ט, ועיי' נתה"מ סי' רלה ס"ק יג; שו"ת בית אפרים חו"מ סי' ת, ועיי'ש סי' סא שחזר בו. ועיי' מהר"ן חיות גיטין יד א מדרקדק כן מוד' התוס' שם, ועיי' שו"ת רעק"א סי' רכא מבנו מהרש"א ונחל יצחק סי' ב וסי' לט סעי' א.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

שקידש את האשה בממון שקנה בקנין דרבנן, וכיוצא, שלראשונים הסוברים שמועיל מן התורה הרי זה מפני שיש כח ביד בי"ד לזכות החפץ לשני, ולסוברים שאינו מועיל הרי זה מפני שיש כח בידם להפקיר בלבד ולא לזכותו לאחר. ויש שכתבו שבמקום שחכמים תיקנו מעשה קנין שיועיל לקנות בו, אינו ענין להפקר בית דין כלל.

וכן מה שיש כח ביד בי"ד להפקיר ממנו של אדם בתורת עונש וקנס, משום הפקר בי"ד הוא⁵¹. והקנס שקנס עזרא את הלויים, שמעשר ראשון ינתן לכהנים, הרי זה משום הפקר בי"ד.

וכבר נתבאר במסכת מו"ק דף טז שאף⁵² על פי שאמרנו שאין דנין בזמן הזה דיני נפשות ולא דיני מכות ולא דיני קנסות, אם רואין בית הדין ואפילו בחו"ל⁵³ שצורך שעה הוא שהעם פרוצים בעבירות, קבלו רבותינו ז"ל (סנהדרין מו:) דמשום תיקון וישוב העולם או לעשות חזק לקיום התורה, דנין בין מיתה בין ממון בין כל מיני עונשין.

וגם אם אין כל העם פרוצים אלא יחיד מהם, יכולים לענוש אותו היחיד ולקנסו שלא מן הדין כפי ראות עיניהם⁵⁴, ואם הוא אלם חובטין אותו ע"י גוים ואומרים לו עשה מה שישראל אומרים לך, ובלבד שיהיו כל מעשיהם לשם שמים.

ולא לכל הדיינים ניתן הרשות הזו אלא דוקא לגדול שבדורו או טובי העיר שהמחוס רבים עליהם. ואפילו אין בדבר עדות גמורה שהיה מתחייב על פיהם בדין בזמן שהיו דנין דיני נפשות, אלא שיש רגלים לדבר וקלא דלא פסיק ואומדנא דמוכח שנראה להם שיש צורך שעה בכך לדונו בכך אפילו על פי עדים קרובים או עד מפי עד וכהאי גוונא⁵⁵, הרשות בידם כדי לעשות סייג לתורה, שכיון שרואין שפרצו העם בדבר יש להם לגדור ולחזק הדבר כפי מה שיראה להם, הכל הוראת שעה ולא שיקבעו הלכה לדורות.

יא. איזהו מת מצוה כל שאין לו קוברין קורא ואחרים עונין אותו אין זה מת מצוה

איזהו מת מצוה⁵⁶ שמצאו בדרך, או בעיר של עכו"ם, ואין לו קוברים. וממקום שמצאו אינו יכול לקרות ישראל שיענהו, ויבוא לטפל בו ולקוברו.

⁵¹ ע"י מו"ק טז א ומנלן דמפקרינן נכסיה כו' ורמב"ם סנהדרין פכ"ד ה"ו וטור ורמ"א בשו"ע חו"מ ב א

⁵² שו"ע ונו"כ חו"מ ב ולבוש שם

⁵³ סמ"ע שם א

⁵⁴ סמ"ע שם ג

⁵⁵ סמ"ע שם ה

⁵⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד שער ג

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

על אף שיכול לקרוא לגוים לעזור לו, אסור לו לזוז משם ולהניח את המת, אפילו לילך לעיר להביא קוברים ישראלים, אלא יטמא עצמו ויקברנו.

אבל אם היו ישראל קרובים למקום המת, שהמוצא את המת קורא אותם, והם עונים לו ובאים לקברו. אין זה מת מצוה שיטמא עליו הכהן, אלא קורא אותם והם קוברים. באו בני העיר אם יש כל צורכו כלומר נושאי המטה וקוברים מושך את ידיו.

יש אומרים שאם אינו מוצא שיקברוהו רק בשכר, אינו חייב לשכור משלו, אלא מיטמא אם ירצה.

אינו נקרא מת מצוה לעניין שיטמא לו הכהן, אא"כ מצאו ראשו ורוב אבריו, או שדרה וגולגולת. ואם מצא שדרה וגולגולת, או ראשו ורובו, וקברו, ושכח אבר אחד. או מצאו לאחר מכן, חוזר על אותו האבר ומטמא לו.